

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

ДАБАРСЬКА АЛЬОНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 338.439.5:633.1

**Реферат
дипломної магістерської роботи**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА
ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)*

Харків – 2018

Дипломна магістерська робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат наук з державного управління, доцент,
**Белоусова Олена
Станіславівна,**
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка,
доцент кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту.

Захист відбудеться 18 грудня 2018 р. на засіданні екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. У розвитку багатьох галузей економіки нашої держави, і насамперед сільського господарства, дуже важливу роль відіграє збільшення обсягів виробництва зерна. Це пояснюється його винятковим значенням та різнобічним використанням.

Зерновиробництво займає базове місце у сільськогосподарському виробництві країни та гарантує її продовольчу безпеку. Зерно - сировина для хлібобулочної, кондитерської та круп'яної промисловості, використовується у спиртовій, пивоварній і медичній галузях. Від ефективності ведення зернового господарства залежить розвиток тваринництва. Разом з тим, у масштабі економічного розвитку країни та її економічного потенціалу, зернове господарство відіграє роль одного з головних джерел поліпшення ресурсного та розвитку експортного потенціалів. В процесі зберігання зерно майже не втрачає своїя якості, а тому, придатне для створення державних резервів продуктів харчування та кормів. Отже, підвищення рівня ефективності виробництва зерна є найважливішим завданням, від рішення якого залежить продовольча безпека країни.

Питаннями підвищення економічної ефективності виробництва зерна займається велика група науковців. Значний внесок у розвиток науки в галузі зернового виробництва, підвищення його економічної ефективності внесли С.С.Бакай, О.Г.Білозерцев, Ю.Д.Білик, В.І.Бойко, П.І.Гайдуцький, В.А.Кадієвський, М.Ю.Коденська, М.Г.Лобас, П.Т.Саблук, В.Ф.Сайко, В.П.Ситник, Л.М.Худолій, О.М.Шпичак, І. Нетіс, О.С. Обелець, С.М. Чмирь і багато інших. Ними розроблені стратегічні аспекти зміцнення зернового виробництва в країні,

структурної перебудови галузі, підвищення економічної ефективності використання земельних, матеріально-технічних і трудових ресурсів, ціноутворення, формування і функціонування ринків зерна. Однак питання підвищення економічної ефективності виробництва зерна на рівні регіонів вимагають подальшого наукового обґрунтування і практичного вирішення.

Метою досліджень дипломної роботи є удосконалення менеджменту в галузі рослинництва на прикладі озимої пшениці, виявлення шляхів підвищення її економічної ефективності виробництва та реалізації.

Завдання, які необхідно вирішити, на основі поставленої мети:

- вивчення методичних основ організації виробництва та менеджменту;
- оцінки сучасного стану галузі в умовах ринкових відносин;
- вивчення літератури з питань управління ефективністю виробництва на підприємствах;
- ознайомлення з досвідом країн у вирішенні проблем галузі рослинництва;
- вивчення організаційно-економічної характеристики сільськогосподарської підприємства;
- аналіз впливу факторів на обсяг виробництва продукції;
- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення виробництва продукції;
- оцінка можливостей підприємства щодо впровадження виявлених резервів збільшення виробництва озимої пшениці;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети підвищення рівня економічної ефективності виробництва та реалізації озимої пшениці;

- пошук шляхів удосконалення виробничої, організаційної та управлінської структури в досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження є вдосконалення менеджменту в галузі рослинництва на прикладі озимої пшениці на матеріалах досліджуваного підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, аналітико-дослідницькі та проектно-рекомендаційні аспекти проблеми вдосконалення управління ефективністю менеджменту.

Методика дослідження включає систему статистико-економічних методів в поєднанні з теоретичними аспектами формування шляхів удосконалення менеджменту. В процесі виконання дослідження використовувались наступні методи: абстрактно-логічний (вивчення теорії, пошук шляхів вдосконалення менеджменту, формулювання висновків); графічний (наочного зображення схем руху агрегату, способів сівби та садіння сільськогосподарських культур); статистико-економічний (аналіз розвитку і оцінка ефективності галузі зерновиробництва); розрахунково-конструктивний (обґрунтування і розрахунок натуральних і вартісних показників виробничих витрат на вирощування зернобобових і технічних культур); системного та порівняльного аналізу (аналіз розвитку господарства по рокам); та ін. Достовірність результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були річні звіти досліджуваного підприємства, нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, спеціальна економіки література, довідково-інформаційні матеріали, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту

в сільському господарстві, матеріали періодичних видань, результати власних спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні шляхів вдосконалення менеджменту господарства. А саме:

- покращення ресурсного забезпечення виробництва продукції рослинництва;
- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення виробництва продукції;
- розроблення більш ефективної технологічної карти вирощування озимої пшениці;
- удосконалення виробничої, організаційної та управлінської структури в досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Магістерська робота виконана на замовлення досліджуваного підприємства. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення і ефективне функціонування виробничо-комерційної діяльності господарства та на прийняття конкретних управлінських рішень щодо розробки шляхів впровадження та вдосконалення менеджменту підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для підвищення управління менеджментом господарства. Результати досліджень опубліковані в Віснику СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ в 2018 році, в матеріалах ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» м. Харків, 2018р. та в матеріалах Х Міжнародної науково-практичної конференції «Формирование организационно-технических условий эффективного функционирования АПК», (2018г., г. Минск, Беларусь).

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку

використаних джерел та додатків. Вона виконана на 104 сторінці комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці, 6 рисунків та 1 графік. Список використаних джерел налічує 52 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Науково-теоретичні основи удосконалення організації виробництва озимої пшениці в ринкових умовах» розглянуто: Стан організації виробництва та менеджменту при вирощуванні озимої пшениці, досвід зарубіжних країн у вирішенні проблем галузі рослинництва

У другому розділі «Сучасний рівень організації та менеджменту у досліджуваному підприємстві» розглянуто: організаційно-економічна характеристика підприємства, особливості організації виробництва та аналіз ефективності виробництва озимої пшениці на підприємстві, характеристика існуючої організаційної структури управління та виробничої структури.

У третьому розділі «Напрямки удосконалення організації виробництва та менеджменту в досліджуваному підприємстві» розглянуто: обґрунтування стратегічних пріоритетів підвищення рівня економічної ефективності виробництва та реалізації озимої пшениці, виявлення резервів збільшення ефективності виробництва озимої пшениці, удосконалення виробничої, організаційної та управлінської структури в досліджуваному підприємстві.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши господарську діяльність, можна зробити висновок, що досліджуване підприємство, рентабельне та має перспективи для подальшого розвитку.

1. Головне місце у структурі товарної продукції досліджуваного підприємства займають: інша продукція рослинництва адже підприємство вирощувало гірчицю і коріандр, а також озима пшениця, На першому місці у 2016р. знаходиться інша продукція рослинництва (79,6 %), друге місце займає виробництво пшениці (16,1 %).

2. У досліджуваному підприємстві середній рівень спеціалізації, виробничим напрямком на виробництво зернових, зернобобових та соняшника.

3. Площа сільськогосподарських угідь а також площа зернових і зернобобових культур за останні три роки зросла 3,5 рази Загальна земельна площа за останні три роки становила 2118 га, тому можна зробити висновок, що господарство повністю забезпечено землею. Найбільший приріст спостерігається у вартості валової і товарної продукції, у 2016р. у порівнянні з 2014р., збільшилась вдвічі і відповідно майже вчетверо, за рахунок подорожчання цін. Середньорічна чисельність працівників за досліджуваний період зменшилась на 21,5 % у 2016р. у порівнянні з 2014р. Значний приріст спостерігається у вартість оборотних засобів, 2016р. у порівнянні з 2014р. вона збільшилася з 35619 тис. грн. до 51916 тис. грн., або на 45,7 %, ці зміни пов'язані із наявністю на підприємстві дебіторської заборгованості та запасів готової продукції. Таким чином, можна зробити висновок, що досліджуване підприємство має тенденцію до розширення виробництва.

4. Показники ефективності інтенсифікації виробництва досліджуваного підприємства покращуються. вихід валової продукції на 100га с.г. угідь 2016 року у порівнянні з 2014 роком збільшився на 131,1%, вихід валової продукції на 1 середньорічного працівника збільшився на 192,4 %, вихід валової продукції на 100 грн. основних виробничих засобів збільшився на 102,8%. Повна собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції у 2014 році становила 5534,4 тис. грн. і збільшилась у 2016 році до 8753,3 тис. грн у 2016 році, або на 58,1%. Виручка від реалізації всієї сільськогосподарської продукції збільшилася, а саме з 6008,6 тис. грн. до 24300,1 тис. грн., це майже у три рази. Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва збільшилася з 8,5% до 177,6%, або майже у вісім разів. Господарство необхідно в першу чергу розглянути шляхи збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва.

5. Урожайність протягом останніх трьох років була не рівномірною, найбільшою вона була у 2015 році – 69,6 ц, а найменшою у 2016 році – 41,4ц. Відношення 2016 року до 2014 року, менше останнього на 24,4%.

6. Відхилення посівів озимої пшениці від плану у звітному році, порівняно з плановим, складає -1427грн. за рахунок зміни площі посівів у більшості. Відхилення від плану за рахунок зміни розміру посівної площі становить - 1836 ц., а відхилення від плану за рахунок зміни урожайності 413,1 ц. Валовий збір з фактичної площі посіву при плановій урожайності складає 18589 ц.

7. Розрахувавши діючу технологічну карту були помічені недоліки у процесі організації виробництва озимої пшениці, тому була запропонована нова більш вигідна технологічна карта. В запропонованій технологічній карті відображені всі необхідні операції для покращення

економічних показників господарства, збільшення урожайності та родючості земель, за рахунок внесення органічних добрив. З проведених розрахунків видно, що запропонована технологія вирощування озимої пшениці є економічно ефективною. В запропонованій технології були змінені склад агрегату, за рахунок чого змінилася змінна норма виробітку та витрати палива на одиницю робіт. Це дало змогу збільшити прибуток на 136779,31 грн. та рівень рентабельності збільшився на 32,7 %. З цього видно, що собівартість підприємства на вирощування даної культури зменшилась на 417,5 грн./т, а також зменшилась трудомісткість виробництва озимої пшениці на - 0,33 люд.-год/т. Саме це доводить економічну ефективність запропонованої технології виробництва озимої пшениці в порівнянні з вихідною.

8. Одним з найважливіших завдань аналізу виробництва озимої пшениці є підрахунок резервів збільшення обсягів її виробництва. Виявлення резервів збільшення продукції рослинництва здійснюється за наступними напрямками: розширення посівних площ, покращення їх структури і підвищення урожайності культур. Якщо використати ці резерви збільшення виробництва продукції, то отримаємо додатково резерви продукції 804,6 ц., або на 82672,6 грн. валової продукції по озимій пшениці.

9. Під час розробки дипломного проекту були помічені недоліки виробничої, управлінської та організаційної структур підприємства, тому було запропоноване їх удосконалення – це дасть змогу досліджуваному підприємству доцільніше використовувати виробничі ресурси, взаємоугодити кожен орган управління з системою функцій прав і відповідальностей, удосконалити на підприємстві процеси планування і поділу

праці, її охорони, розумно і тактовно поставити завдання контролю і мотивації працівників.

10. Зростання економічної ефективності виробництва озимої пшениці та в цілому всіх вирощуваних культур передбачає покращення якості продукції при одночасному скороченні витрат на одиницю продукції. Тільки шляхом інтенсивного розвитку господарство має можливість покращити свої показники. Інтенсифікація досягається шляхом підвищення врожайності культур та продуктивності тварин.

11. Основні заходи для збільшення ефективності виробництва зерна:

- підвищення родючості землі;
 - застосування науково обґрунтованих технологічних карт;
 - раціональне використання трудових ресурсів;
 - використання високоякісного посівного матеріалу;
 - внесення в ґрунт високоякісних гербіцидів;
 - застосування новітньої техніки;
- своєчасний збір врожаю та правильне зберігання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Дабарська А.О. Удосконалення організації виробництва озимої пшениці в Україні / А.О. Дабарська // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». (Харків, 6 квітня 2018р.) – Харків: ХНТУСГ, 2018. – с. 99-102.

2. Дабарська А.О. основні шляхи підвищення економічної ефективності зерновиробництва підприємствами Харківської області / А.О. Дабарська // Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ, 2018. – Вип. 1. – с. 10-12.

3. Дабарская А.А. Основные направления развития производства озимой пшеницы в Украине / А.А. Дабарская, О.В. Подольская // Формирование организационно-экономических условий эффективного функционирования АПК : сборник научных статей X Международной научно-практической конференции (Минск, 24–25 мая 2018 г.) / редкол.: Г.И. Гануш [и др.]. – Минск : БГАТУ, 2018. – с 277-282.

АНОТАЦІЯ

Дабарська А.О. "Удосконалення організації виробництва озимої пшениці в аграрному підприємстві"

В дипломній магістерській роботі автором розглянуто теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління ефективністю виробничої діяльності аграрного підприємства. Проаналізована динаміка ефективності виробничої діяльності підприємства. Наведені перспективні напрями вдосконалення управління підприємством. Запропонована вдосконалена технологічна карта, що дозволила підвищити рівень економічної ефективності вирощування озимої пшениці.

Ключові слова: управління ефективністю, економічна ефективність виробництва зерна, резерви, технологічна карта.

SUMMARY

Dabarska A.O. "Improvement of the organization of winter wheat production in an agrarian enterprise"

In the master's thesis the author considers theoretical, methodical and applied aspects of the management of the production activity of the agrarian enterprise. The dynamics of efficiency of production activity of the enterprise is analyzed. The perspective directions of improvement of enterprise management are given. An improved technological map was proposed, which allowed to raise the level of economic efficiency of growing winter wheat.

Key words: efficiency management, economic efficiency of grain production, reserves, technological map.

Комп'ютерний набір і верстка
А.О. Дабарська

Підп. до друку 05.11.2018. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ___

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.